

ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการดูแลตนเองและคุณภาพชีวิต
ตามแนวคิดการดูแลสุขภาพแบบองค์รวมของผู้ป่วยมะเร็ง

อกินันทนากการ
จาก
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต (สาธารณสุขศาสตร์)
สาขาวิชาเอกพยาบาลสาธารณสุข
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล

พ.ศ. 2544

ISBN 974 - 04 - 1007 - 3

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยมหิดล

Copyright by Mahidol University

จพ
๙๗๓๙๒
๒๕๔๔
๓.๒

4037507 PHPH/M : สาขาวิชาเอก : พยาบาลสาธารณสุข ; วท.ม. (สาธารณสุขศาสตร์)

คำสำคัญ : พฤติกรรมการดูแลตนเอง / คุณภาพชีวิต / สุขภาพแบบองค์รวม / ผู้ป่วยมะเร็ง

สุกัญญา เตชะโชควิวัฒน์ : ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการดูแลตนเอง และคุณภาพชีวิต ตามแนวคิดการดูแลสุขภาพแบบองค์รวมของผู้ป่วยมะเร็ง (FACTORS RELATED TO SELF CARE BEHAVIOR AND QUALITY OF LIFE AMONG CANCER PATIENTS: A HOLISTIC HEALTH CARE CONCEPT) คณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์ : สมพร เตรียมชัยศรี, วท.ม. (ชีวสถิติ), ปร.ค. (ประสาทวิทยาศาสตร์), จารุวรรณ เหมะธร, ศค.ม., M.PH. (Social Medicine), จรรยา เสี่ยงเสนาะ, วท.ม., M.PH. (Social Medicine), ชวลิต สันตกิจ รุ่งเรือง, พบ. M.Sc. (P.H.) 182 หน้า. ISBN 974-04-1007-3

โรคมะเร็งเป็นสาเหตุการตายที่สำคัญอันดับหนึ่ง ซึ่งวิธีการรักษาด้วยวิธีการแพทย์แผนปัจจุบันยังไม่สามารถรักษาให้หายขาดได้ ประกอบกับการเจ็บป่วยด้วยโรคมะเร็งส่งผลต่อทั้งด้านร่างกาย จิต อารมณ์ สังคม และจิตวิญญาณ ทำให้ผู้ป่วยแสวงหาแนวทางการรักษาอื่น ๆ เพื่อตอบสนองความต้องการทุกด้านอย่างเป็นองค์รวม ซึ่งหากได้รับการตอบสนองได้ครบถ้วน ก็จะทำให้ผู้ป่วยสามารถดำรงชีวิตได้อย่างมีความสุขตามอัตภาพ ส่งผลให้ เกิดการมีคุณภาพชีวิตที่ดี ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการดูแลตนเองและคุณภาพชีวิต ตามแนวคิดการดูแลสุขภาพแบบองค์รวมของผู้ป่วยมะเร็ง โดยกลุ่มตัวอย่างเป็นผู้ป่วยที่มารับบริการที่สถานพยาบาล กระทรวงสาธารณสุข กรมการแพทย์ 6 และโรงพยาบาลบางปะกอก 1 ระหว่างเดือนสิงหาคม ถึงเดือนตุลาคม พ.ศ. พ.ศ.2543 จำนวน 200 ราย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ประกอบด้วย แบบสอบถาม ข้อมูลพื้นฐาน ความรู้ และเจตคติเกี่ยวกับการดูแลตนเอง พฤติกรรมการดูแลตนเอง และคุณภาพชีวิต การวิเคราะห์ข้อมูลโดยคำนวณค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าสัมประสิทธิ์ สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน ค่าไค-สแควร์ ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ และเลือกตัวทำนายที่ดีที่สุดโดยการวิเคราะห์ถดถอยพหุแบบ ขึ้นตอน

ผลการวิจัยพบว่า อายุ การศึกษา ความรู้และเจตคติเกี่ยวกับการดูแลตนเองมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการดูแลตนเองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ,.01, .01 และ.01 ตามลำดับ อายุ ความรู้และเจตคติเกี่ยวกับการดูแลตนเองมีความสัมพันธ์กับคุณภาพชีวิตอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05, .01 และ.01 ตามลำดับพฤติกรรมการดูแลตนเองมีความสัมพันธ์กับคุณภาพชีวิตอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เจตคติ ความรู้เกี่ยวกับการดูแลตนเอง วิธีการดูแลตนเองในอดีต และองค์กรที่ช่วยเหลือสามารถร่วมกันทำนายพฤติกรรมการดูแลตนเองได้ ร้อยละ 40 เจตคติ และความรู้เกี่ยวกับการดูแลตนเองสามารถร่วมกันทำนายคุณภาพชีวิตได้ร้อยละ 15 และพฤติกรรมการดูแลตนเองด้วยวิธีการออกกำลังกาย การเฝ้าระวังด้วยมือ และวิธีการส่งเสริมสุขภาพกาย จิต และวิญญาณสามารถร่วมกันทำนายคุณภาพชีวิต ได้ร้อยละ 16

จากการศึกษาทำให้ทราบว่าปัจจัยพื้นฐาน ความรู้ และเจตคติเกี่ยวกับการดูแลตนเองแบบองค์รวมมีผลต่อพฤติกรรมการดูแลตนเอง และคุณภาพชีวิตของผู้ป่วยมะเร็ง และวิถีชีวิตที่มีการดูแลตนเองแบบองค์รวมจะทำให้ผู้ป่วยมะเร็งมีคุณภาพชีวิตที่ดีได้ ดังนั้นในการพัฒนารูปแบบการดูแลผู้ป่วยมะเร็งการศึกษาปัจจัยพื้นฐาน ความรู้และเจตคติเกี่ยวกับการดูแลตนเองของผู้ป่วย ประกอบกับการให้ความรู้ และฝึกทักษะในการดูแลตนเองแบบองค์รวมแก่ผู้ป่วยมะเร็ง จะทำให้ผู้ป่วยมะเร็งสามารถดำรงชีวิตอยู่อย่างมีคุณภาพชีวิตที่ดีได้

4037507 PHPH / M : MAJOR : PUBLIC HEALTH NURSING ; M.Sc. (PUBLIC HALTH)
 KEYWORD : SELF CARE BEHAVIOR/QUALITY OF LIFE / HOLISTIC HEALTH /
 CANCER PATIENT

SUGANYA TEACHACHOKWIWAT : FACTORS RELATED TO SELF CARE BEHAVIOR AND QUALITY OF LIFE AMONG CANCER PATIENTS : A HOLISTIC HEALTH CARE CONCEPT. THESIS ADVISOR : SOMPORN TRIAMCHAI SRI, B.Sc., M.S. (BIOSTATISTICS), Ph.D. (NEUROSCIENCES) CHARUVAAN HEMATORN, B.Sc., M.P.H. (SOCIAL MEDICINE) CHANYA SIENGSANOR, B.Sc., M.P.H. (SOCIAL MEDICINE) CHAVALIT SUNTIKITRUNGRANG, M.Sc. (PH.) 182 p. ISBN 974 – 04 – 1007 - 3

Cancer is the first cause of death that modern medicine is unable to cure completely. Cancer affects physical, mental, emotional, social, and spiritual health. Cancer patients seek alternative medicine as part of a holistic approach. If they respond on all levels, they may live happily and have a good quality of life. The purpose of this research was to study factors related to self care behavior and quality of life along with a concept of holistic health care among cancer patients. The samples consisted of 200 cancer patients who attended the 6th medical department and Bangpakok1 Hospital from August - October, 2000. The research examined foundation data, knowledge of and attitude towards self care, self care behavior, and quality of life. The data were analysed using percentage, arithmetic mean, standard deviation, Pearson's product moment correlation, chi-square, and stepwise multiple regression. The results were as follows :

Age, education, knowledge of and attitude towards self care were significantly related to self care behavior ($\alpha = 0.05, 0.01, 0.01$ and 0.01 respectively). Age, knowledge of and attitude towards self care were also significantly related to quality of life ($\alpha = 0.05, 0.01,$ and 0.01 respectively). Self care behavior was significantly related to quality of life ($\alpha = 0.01$). Attitude, knowledge of self care, self care behavior, and supporting agencies can predict self care behavior at 40 percents. Attitude and knowledge of self care can also predict the quality of life at 15 percents. Exercise, manual healing and the promotion of physical, mental, and spiritual health can determine quality of life.

The results revealed that the foundation factors, knowledge of attitude towards holistic self care affected to self care behavior and quality of life among cancer patients. Moreover, the way of life with holistic self care also had a good influence on quality of life. Therefore, the development model of care, the study of foundation factors, knowledge of and attitude towards self care, health education, and training of holistic self care can help maintain a good quality of life among cancer patients.